

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ZONELOR DESERVITE DE CELE 17 AEROPORTURI DIN ROMÂNIA, ÎN PREZENT ȘI EVALUĂRI PENTRU PERSPECTIVA ANILOR 2000^{x)}

dr. Gheorghe Zaman
dr. Constantin Grigorescu
dr. Constantin Ciutacu
Grigore Vâlceanu
Valentina Vasile
dr. Florin Marius Pavelescu

A. CONSIDERAȚII PRELIMINARE

Prezenta lucrare reprezintă o sinteză privind dezvoltarea și potențialul economico-social al zonelor subiacente celor 17 aeroporturi civile, amplasate pe teritoriul României, având în vedere posibilitățile factori de influență ai traficului aerian de călători și mărfuri.

Lucrarea urmează elaborării unui număr de opt studii consacrate cercetării aprofundate a dezvoltării economico-sociale a județelor limitrofe sau din imediata apropiere a aeroporturilor avute în vedere. Obiectivul

major al studiului rezidă în fapt, în analiza potențialului și a nivelului economico-social ale zonelor și județelor lor componente, precum și în ieșirea lor, în funcție de unul sau mai mulți factori utilizati.

Înainte de analiza previzională propriu-zisă, apare oportunitatea, pentru mai bună înțelegere a acesteia, prezentarea unor particularități ale economiei românești în perioada de după anul 1989.

1. Unele particularități ale evoluției economiei românești în perioada 1990-1994 și în perspectiva anului 2000

Tranzitia României de la sistemul totalitar, hipercentralizat la cel al economiei de piață a fost marcată, în perioada 1990-1994, de o serie de caracteristici și fenomene care vizează economia națională în ansamblu și, în grade diferite, economia fiecărei zone sau județ și care se referă în principal la:

a. deteriorarea drastică a unor indicatori macroeconomici semnificativi până în anul 1993 când se constată o stopare a declinului;

b. subutilizarea cronică a majorității capacitatilor de producție, datorită mai multor factori și anume: pierderii piețelor externe tradiționale de aprovizionare și desfacere; lipsei cererii și creșterii volumului producției pe stoc; lipsei sau insuficienței materiilor prime

și resurselor energetice din țară și import; nivelului slab performant al unor tehnologii de fabricație;

c. creșterea fără precedent a somajului și inflației și, în consecință, reducerea cererii agregate de bunuri și servicii și a investițiilor;

d. demonopolizarea și liberalizarea comerțului exterior și a relațiilor economice internaționale, liberalizarea prețurilor, reforma sistemului financiar bancar;

e. crearea unui cadru legal și instituțional al tranzitiei, a căruia funcționare este încă în perioadă incipientă;

f. promovarea juridică a mecanismelor de piață și formarea sectorului privat în economie, a cărui pondere este mai însemnată în agricultură, comerț și servicii.

^{x)} Studiul a fost efectuat la inițiativa și în folosul ROMATSA și este proprietatea exclusivă a acestuia.

Tabelul nr. 1
Structura proprietății în România în perioada 1992-1994

	1992	1993	1994 (9 luni)
Produs intern brut			
- Sector privat	26,0	32,0	36,0
- Sector de stat	74,0	68,0	64,0
Populație ocupată			
- Sector privat	40,9	43,8	47,4
- Sector public	54,2	51,6	48,0
- Sector mixt	1,8	2,0	2,2
- Sector cooperativist	3,0	2,5	2,1
- Sector obștesc	0,1	0,1	0,3
Vânzări de mărfuri			
- Sector privat	45,8	56,0	67,7
- Sector public și cooperativist	54,2	44,0	32,3
Servicii comerciale prestate populației			
- Sector privat	45,6	51,4	45,8
- Sector public, cooperativist și obștesc	54,4	48,6	54,2
Export			
- Sector privat și mixt	32,8	23,7	29,7
- Sector de stat	67,2	76,3	70,3
Import			
- Sector privat și mixt	32,3	23,7	29,7
- Sector de stat	67,2	76,3	70,3

Sursa: Guvernul României, Doi ani de guvernare, noiembrie 1994.

1.1. Evoluții macroeconomice

Anul 1993 a reprezentat al patrulea an consecutiv în care creșterea economiei mondiale a înregistrat performanțe slabe, iar în 1994 a marcat, în general, o relansare economică diferențiată. Singura excepție au constituit-o țările în curs de dezvoltare. În țările foste socialiste, scăderile de producție în 1993, desă mai mici decât cele din anul 1992, au fost destul de însemnate (-10,2%).

	%		
	Anii	1992	1993
Tări industrializate	1,7	1,1	
Tări în curs de dezvoltare	5,8	6,1	
Europa, fostele țări socialiste	-15,4	-10,2	
Fosta URSS	-17,8	-13,7	

Sursa: date FMI.

Unele țări din Europa Centrală și de Est dau semne de începere a procesului de redresare, dar încă rămâne pericolul unei rate înalte a inflației și al creșterii deficitelor bugetare.

După trei ani de declin economic pronunțat, economia României a reușit în anul 1993 o stopare a acestuia, datorită reluării creșterii producției din agricultură și unele ramuri din industrie și construcții, tendință care s-a accentuat în 1994, urmând să se intensifice și în anii următori.

Astfel PIB în anul 1993 a fost de 19 737,5 miliarde lei, înregistrând pentru prima dată, o creștere de 1,3% în termeni reali, față de 1992 (sectorul privat contribuind cu circa 32% la formarea acestuia, comparativ cu 26% în anul 1992); până în anul 1993, ușoara redresare a producției din unele ramuri industriale (vezi tabelul nr. 2) și diminuarea deficitului

balanței comerciale au fost totuși contracarate de rata ridicată a inflației; în anul 1994 rata

inflației a înregistrat o scădere importantă, față de anii anteriori.

Tabelul nr. 2
Indicatorii macroeconomici principali ai României, în anii 1992-1993
(modificări anuale în procente)

	1992	1993	1994 ^(x)	- % -
Produsul intern brut	-13,7	1,3	2,4 ^(xx)	
Indicele prețurilor de consum	210,9	256,1	147,5 ^(xxx)	
Producția industrială	-21,9	1,3	2,1	
Exporturi total	2,3	12,1	30,1	
Importuri total	3,8	4,2	6,4	

x realizări 1994 pe primele 9 luni;

xx preliminări 1994;

xxx septembrie 1994 față de decembrie 1993;

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică, Guvernul României. Doi ani de guvernare, noiembrie, 1994.

Ca urmare a creșterii producției agricole în anul 1993 și stopării sau încetinirii declinului în unele ramuri industriale și în construcții, au cunoscut o oarecare mărire oferă și, implicit, consumul în economie. În timp ce ponderea consumului în PIB, în anul 1993, a crescut cu 1,7 puncte procentuale față de anul 1992, cea a acumulării de capital s-a diminuat cu 3,6 puncte procentuale, scăderi de pondere înregistrând și importurile (tabelul nr.3).

Tabelul nr. 3
Produsul intern brut pe elemente de cheltuieli (ponderi anuale)

	1992	1993	- % -
Total PIB	100,0	100,0	
- Formarea brută a capitalului	31,0	27,4	
- Consumul final	76,6	78,8	
- Cont curent-mărfuri și servicii	-7,7	-5,8	
- Export mărfuri și servicii	27,1	22,7	
- Import mărfuri și servicii	34,8	28,5	

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică.

Ca factor favorabil demarării creșterii economice, menționăm și sporirea în ultimii doi ani a volumului investițiilor străine în

România, în prezent ajungând la circa 1 miliard dolari SUA. Deși numărul societăților mixte cu participarea investitorilor străini este în creștere, puterea lor economică este încă slabă, în special, datorită predominanței sferei comerțului și serviciilor, ca și a capitalului social relativ modest la cea mai mare parte a societăților. Totuși, în anul 1994, în economia României se constată realizarea unor investiții străine de anvergură, în cadrul unor societăți mixte din sfera productivă.

Deficitul bugetului de stat a reprezentat în 1993 sub 2% din PIB, comparativ cu 3,6% în anul 1992.

Cu toate semnele de stopare a declinului economic și de relansare a producției în unele ramuri și domenii, nu s-a reușit atenuarea erodării în continuare, în 1993, a puterii de cumpărare și deprecierea monedei naționale. Cursul mediu de schimb al unui dolar SUA, exprimat în lei, a fost de 307,91 în anul 1992 și 760,05 în 1993, el depășind 1780 lei în decembrie 1994.

În finalul acestui subcapitol, dorim să remarcăm că profitabilitatea în perioada de tranziție a înregistrat rate diferite, cele mai mari valori fiind înregistrate în sectoarele mixt și privat, după cum rezultă din datele următoare:

	1992	1993	1994 (9 luni)
Rata profitului mediu pe economie	4,5	4,4	4,9 ^x
- sector de stat	2,7	1,3	2,6
- sector privat	11,3	12,5	9,7
- sector mixt	7,5	10,3	10,9

^x - realizări pe 6 luni.

Sursa: Guvernul României. Doi ani de guvernare, noiembrie 1994, anexa I, p.7.

2. Serviciile ca sursă de venituri în valută

Una din modificările structurale importante în economia românească în perioada de tranziție se referă la creșterea ponderii serviciilor, atât pe ansamblul economiei, cât și la nivel regional. În acest cadru, un loc important este deținut de serviciile implicate în relațiile economice internaționale ca un capitol distinct al balanței de plăți externe, generator de venituri și cheltuieli în valută.

Creșterea contribuției serviciilor la încasările în valută ale ţării reprezintă un important element de stabilizare macroeconomică prin reducerea presiunii deficitului balantei de plăți externe.

În acest context, traficul aerian de mărfuri și călători se remarcă printr-un potențial considerabil, alături de celelalte moduri de transport și de turismul internațional.

Tabelul nr. 4

Venituri și cheltuieli din servicii (capitol al balanței de plăți externe)
în anii 1992 și 1993

- milioane dolari SUA -

	1992			1993		
	Credit	Debit	Sold	Credit	Debit	Sold
Total servicii	631	799	-168	799	910	-111
- Transport	230	316	-86	291	341	-50
- Turism	262	260	2	197	195	2
- Alte servicii	139	223	-84	311	374	-63

Sursa: Raportul anual al BNR, 1993, p. 26.

În anul 1993, față de anul 1992, se constată o reducere a deficitului la capitolul ser-

vicii al balanței de plăți externe a României.

Tabelul nr. 5

Dinamica activității totale (interne și internaționale), pe diferite moduri de transport,
în anul 1993, comparativ cu 1992=100

- % -

Feluri de transport	Mărfuri	Călători
Total, din care	81,1	80,4
- feroviar	88,8	69,6
- auto	69,5	74,7
- fluvial	114,1	77,2
- maritim	48,9	-
- aerian	74,5	100,2

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică.

Din tabelul nr. 5 rezultă că, la transportul aerian de călători, volumul valoric al activității s-a menținut în anii 1992 și 1993 la același nivel, iar cel de mărfuri a scăzut cu aproape un sfert.

Structura transporturilor de mărfuri pe destinații în anul 1993 a fost următoarea: 78,5% trafic intern; 7,1% export; 11,1% import; 3,3% tranzit și alte transporturi internaționale.

Tabelul nr. 6

Evoluția veniturilor și cheltuielilor din transporturi

- milioane dolari SUA -

	1992			1993		
	Credit	Debit	Sold	Credit	Debit	Sold
Total transporturi	230	316	-86	291	341	-50
1. Navlu-transport						
mărfuri	94	226	-132	130	238	-108
- maritim	10	127	-117	34	134	-100
- fluvial	2	1	1	3	1	2
- căi ferate	1	50	-49	5	42	-37
- auto	58	29	29	66	43	23
- altele	23	11	4	22	18	4
2. Transport aerian						
de pasageri	81	72	9	100	78	22
3. Alte servicii de						
transport, total	55	18	37	61	25	36
din care:						
- aerian	26	8	18	26	12	14
- auto	18	2	16	18	3	15

Sursă: date BNR.

Se remarcă soldul pozitiv al balanței de venituri și cheltuieli din transporturile aeriene de pasageri și alte servicii din acest domeniu, ceea ce poate fi un element în sprijinul eficienței economice a întregii ramuri.

Sporirea contribuției transportului aerian la încasările în valută ale țării reprezintă o problemă ale cărei implicații în atât de perfecționare sistemului ca atare, cât și de rezultanta concurenței cu celelalte moduri de transport.

Turismul internațional este un alt factor generator de încasări în valută și de cerere pentru transportul aerian internațional și național. În anul 1993, comparativ cu 1992, s-a înregistrat o reducere cu 25% (tabelul nr. 7) a încasărilor în valută și a plășilor. În trimestrul al patrulea din anul 1993, față de primele două trimestre ale aceluiași an, numărul sosirilor de turisti străini a crescut cu 48,5% iar cel al plecărilor în străinătate ale vizitatorilor români a crescut cu 71%.

Tabelul nr. 7

Evoluția încasărilor și plășilor din turism

- milioane dolari SUA -

	1992			1993		
	Credit	Debit	Sold	Credit	Debit	Sold
1	2	3	4	5	6	7
Turism, total	262	260	2	197	195	2
1. Deplasări oficiale	-	52	-52	-	73	-73
2. Turism particular	262	208	54	197	122	75

1	2	3	4	5	6	7
- călătorii în scop						
personal	27	12	15	13	1	12
- schimb valutar	213	187	26	148	115	33
- vânzări de mărfuri	22	9	13	36	6	30

Sursa: date BNR.

Cea mai mare parte a vizitatorilor străini (96,6%) provin din Europa, și 58,8% din țările vecine României. Din numărul total al

turiștilor români, 99,5% au fost cei care s-au deplasat în Europa din care 70,5% în țările Europei Centrale.

Tabelul nr. 8
Evoluția sosirilor turiștilor străini în România

	1992	1993	1993 față 1992 (%)
Total sosiri, din care:	6 401 116	5 785 575	90,4
- vacanțe, vizite, tratamente medicale	3 601 750	2 741 868	76,1
- în tranzit	2 009 571	2 136 647	106,3
- afaceri și motive profesionale	196 388	169 317	86,2

Sursa: date BNR.

Aproape jumătate din turiiști străini vin în România pentru vacanțe, vizite și tratamente medicale, călătorile vizitatorilor străini în

tranzit având, de asemenea, o pondere importantă.

Tabelul nr. 9
Evoluția plecărilor turiștilor români în străinătate

	1992	1993	1993 față 1992 (%)
Total plecări, din care:	10 904 505	10 756 843	98,6
- vacanțe, vizite, tratamente medicale	10 229 260	10 001 867	97,8
- afaceri și motive profesionale	92 808	192 468	207,4
- personal însoțitor	200 217	242 271	121,0

Sursa: date BNR.

În timp ce numărul turiiștilor români în vacanță, tratamente și vizite în străinătate a scăzut în anul 1993 față de 1992, numărul

celor care se deplasează pentru afaceri și motive profesionale înregistrează o creștere de circa 2 ori.

Tabelul nr. 10
Structura plecărilor și sosirilor pe țări (%) în anii 1992 și 1993

Plecări vizitatori români	1992		Sosiri vizitatori străini		1992	
	1	2	3	4	5	6
Total, din care	100,0	100,0	Total, din care		100,0	100,0
Ungaria	63,1	59,5	Iugoslavia		13,2	17,2
Iugoslavia	14,1	18,0	Bulgaria		16,5	14,6
Bulgaria	4,9	6,7	Ungaria		13,4	11,0
Turcia	8,5	6,4	Fed.Rusă		x	9,0

1	2	3	4	5	6
Germania	1,6	2,4	Rep. Moldova	x	8,4
Ucraina	x	1,8	Turcia	3,5	8,1
Austria	0,6	1,1	Ucraina	x	7,7
Rep. Moldova	x	0,9	Germania	3,3	3,7
Polonia	0,7	0,8	Polonia	2,7	2,4
Ex-URSS	4,9	0,6	Ex-URSS	36,2	1,9

x) Pentru anul 1992, aceste țări sunt incluse în ex-URSS.

Din distribuția pe destinații a turiștilor străini și români, se poate deduce că, cel puțin cca mai mare parte a lor, preferă transportul feroviar și rutier. De altfel, aceasta rezultă și din tabelul nr. 11, ponderea turuștilor care au

folosit mijlocul de transport aerian fiind extrem de modestă pentru turuști români plecați în străinătate (1% din total) și de asemenea modestă pentru străini sosuși în România (5,6%).

Tabelul nr. 11

Structura mijloacelor de transport utilizate de turuști români în străinătate și turuști străini în România în anul 1993 (în %)

Mijloace de transport	Turuști români în străinătate	Turuști străini în România
- rutier	84,0	74,5
- feroviar	14,0	17,4
- aerian	1,0	5,6
- naval	1,0	2,5

Sursa: date BNR.

În concluzie, se poate afirma că sfera serviciilor de transport și turism internațional reprezintă un principal factor de redresare a economiei, îndeosebi, pe calea aportului valutar favorabil.

* * *

Chiar dacă, până în prezent, tranzacția a generat o serie de costuri economice și sociale cu implicații imediate nefavorabile, în ultima vreme se constată manifestarea unor semnale de redresare a producției de bunuri și servicii, estimându-se că în anii următori ar fi posibil ca produsul intern brut al României să sporească cu 2,5% - 3%, ceea ce va însemna și pentru transportul aerian un început de reviriment al cererii.

La transportul aerian de călători, pe primele 9 luni ale anului 1994, s-a înregistrat o creștere de circa 6% față de perioada corespunzătoare a anului 1993, susținută de curse regulate de călători, îmbunătățirea serviciilor și asigurarea transporturilor în siguranță și confort, inclusiv prin dotarea cu noi aeronave.

Reluarea procesului de creștere economică durabilă în România, presupune, în primul rând, relansarea investițiilor, realizarea stabilizării economice la toate nivelurile (micro, mezo și macro), precum și restrukturarea complexă a întregii economii naționale.

În fapt, potențialul și acumularea economică de care dispune România sunt nu numai regenerabile și restrucuturabile, dar constituie și factori care, în bună măsură, vor contribui la relansarea economică, în posida aprecierilor pesimiste ale unor specialiști din țară și străinătate.

Deși va evoluă în structuri noi, dezvoltarea economico-socială a României în perspectiva anului 2000, ținând seama de titlurile de creștere preconizate și necesare, are șanse reduse de a egala sau depăși cu puțin nivelul maxim anterior realizat al indicatorilor macroeconomici standard.

Ne intențiem această apreciere pe experiența istorică potrivit căreia o dublare a PIB într-o perioadă de 5-6 ani este practic

imposibilă. Și chiar dacă s-ar realiza o astfel de creștere nu este exclus riscul supraîncălzirii mecanismelor economice, fenomen care, ulterior ar putea determina o încetinire sau recesiune, și care evident este de nedorit.

Desigur, o astfel de previziune poate fi modificată în sens favorabil, prin asistența țărilor dezvoltate, în direcția atenuării șocurilor tranzitiei, printr-o infuzie masivă de capital străin, mai ales sub forma investițiilor directe menite să potențeze capacitatea de absorție a tehnologiilor de vârf de către agenții economici români.

Din analizele efectuate în literatura de specialitate din țara noastră și străinătate, a rezultat că ramura transporturi este cu mult mai sensibilă, făță de alte activități, atât la șocurile crizei economice, cât și la perioadele de relansare a creșterii. Astfel, în perioada

1990-1994 scăderea activității de transport, inclusiv aerian, a fost mai mare decât cea înregistrată la alți indicatori macroeconomici sau în alte ramuri. Dimpotrivă, în perioadele chiar incipiente de relansare economică, parametrii specifici activității de transporturi au o dinamică superioară, comparativ cu alți indicatori macroeconomici, dat fiind rolul specific de propagare și antrenare a tuturor celorlalte sectoare economice. Cerința ineluctabilă a asigurării compatibilității modurilor de transport din România cu standardele internaționale, în cadrul procesului de integrare cu țările membre ale Uniunii Europene, reprezintă, de asemenea, unul din argumentele care pledează pentru reinnoirea și dezvoltarea mai accentuată a acestui domeniu de activitate.

B. POTENȚIALUL ȘI NIVELUL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A ZONELOR DESERVITE DE CELE 17 AEROPORTURI CIVILE DIN ROMÂNIA. EVALUAREA INDICATORILOR GLOBALI ȘI IERARHIZAREA ZONELOR

1. Precizări metodologice generale

Elaborarea lucrării s-a bazat pe abordări metodologice impuse de obiectivele urmărite și anume cele ale analizei nivelului și potențialului economic al României în profil teritorial, cu atenție specială asupra factorilor de influență a cererii de transport aerian civil.

Din nevoi specifice delimitării teritoriale, potrivit criteriilor vizând factorii de cerere în domeniul transportului aerian, precum și din cerința unei mai bune adevări metodologice, întreaga suprafață a României a fost structurată în șapte zone sau unități teritoriale relevante (tabelul nr. 12).

Zonele deservite de aeroporturile civile din România

Zona	Aeroporturile de deservire	Județele incluse
1. Muntenia	București-Otopeni	M.București, Argeș, Buzău, Călărași, Dâmbovița,
	București-Băneasa	Giurgiu, Ilfov, Prahova, Teleorman
2. Moldova	Iași, Bacău, Suceava	Iași, Bacău, Botoșani, Neamț, Suceava, Vaslui, Vrancea
3. Oltenia	Craiova	Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Vâlcea
4. Transilvania	Cluj, Sibiu, Târgu-Mureș	Cluj, Alba, Bistrița-Năsăud, Brașov, Covasna, Harghita, Hunedoara, Mureș, Sălaj, Sibiu
5. Dobrogea și Dunărea de Jos	Constanța, Tulcea	Constanța, Brăila, Galați, Tulcea
6. Banat	Timișoara, Arad, Caransebeș	Timiș, Arad, Caraș-Severin
7. Crișana-Maramureș	Oradea, Baia-Mare, Satu-Mare	Bihor, Maramureș, Satu Mare

Tabelul nr. 12

S-a recurs la delimitarea celor șapte zone ca unități teritoriale distincte întrucât:

- a. concentrarea cererii de transport aerian se încadrează, de regulă, în perimetru economico-social al acestor zone care reprezintă entități unde se intersecrează cvasicoerența tradițiile istorice și particularitățile de potențial și valorificare a resurselor, statonarice de-a lungul timpului;
- b. o zonă poate să deservă de unul sau mai multe aeroporturi amplasate în teritoriul acesteia, astfel că, în anumite cazuri, este dificil ca fiecare aeroport să-i fie arondat un număr strict de județe;

c. ierarhizarea zonelor, după unul sau mai multe criterii vizând potențialul și nivelul economic și social, este cu mult mai ușoară și totodată operațională;

d. în interiorul fiecărei zone este posibil, în cazul în care aceasta este deservită de mai multe aeroporturi, să se facă o ierarhizare a județelor, din punctul de vedere al fluxurilor de transport aerian.

După ce într-o lucrare anterioară cele șapte zone se analizează pe cele mai importante domenii de activitate, relevându-se caracteristicile potențialului și ale nivelului dezvoltării lor economice și sociale, în prezentă săptăză se încearcă o clasificare a zonelor respective, după un indicator integral care coroborează indicatori cu capacitați de relevanță parțială, utilizându-se în acest scop tehnici specifice de calcul și analiză.

Clasificarea zonelor după un indicator integral oferă factorilor de decizie sau analiștilor interesanți un tabelou de ansamblu în stabilirea de priorități pentru alocarea resurselor, potrivit perspectivelor și cerințelor de dezvoltare din fiecare zonă și chiar județ.

Am recurs la această metodă de ierarhizare, folosind mărimile de potențial și nivel de dezvoltare economico-socială ale zonelor și județelor ţării care, pe lângă evidența lor capacitate analitică și predictivă, suplinesc parțial penuria de fiabilitate a unor studii previzionale în profil teritorial, în perioada de tranziție a României la economia de piață.

Studiul s-a bazat pe îmbinarea situațiilor de invariante și inerție structurală cu posibile

schimbări generate de procesele economico-sociale vizând liberalizarea, restructurarea și privatizarea economiei, deschiderea sa spre exterior, integrarea în structurile economico-europene și mondiale.

În concordanță cu noua situație de tranziție, a fost introdus în calecul un indicator care analizează pe zone, județe și sectoare, agenții economici privați și investițiile de capital străin.

Sinteză a presupus o analiză selectivă a studiilor parțiale, efectuate pe județe limitrofe, sau apropiate unuia sau altuia dintre aeroporturile ţării și recurge la abordări integratoare unitare.

Mentionăm poziția aparte a zonei Municipiului București, oraș-capitală, concentrând un potențial demografic, economic, cultural-științific și social important, având ceea mai mare forță gravitatională pentru transportul aerian al României, comparativ cu celelalte zone și aeroporturi.

Cadrul metodologic operațional

În studiile anterioare s-au analizat factorii esențiali ai dezvoltării economico-sociale teritoriale a României, inclusiv cei care influențează volumul și dinamica transportului general de mărfuri și persoane, și, în acest cadră, transportul aerian. Practic, s-au luat în considerare peste 100 de indicatori structurați pe blocuri de factori.

În cadrul fiecărui bloc, s-au analizat atât indicatori de potențial, cât și indiciatori ai nivelului dezvoltării economico-sociale.

Potrivit literaturii de specialitate, noțiunile privind potențialul economico-social și respectiv nivelul de dezvoltare au un conținut diferit. În accepțiunea cea mai largă, potențialul exprimă volumul resurselor materiale și umane, precum și anumite aspecte ale gradului de valorificare a acestora, cu implicații asupra direcțiilor ulterioare de dezvoltare.

În funcție de obiectivele cercetării, potențialul economico-social se determină la nivelul ţării, al județelor sau al unor regiuni; în cazul nostru analizându-se potențialul

celor șapte zone deservite de companiile aeriene și aeroporturile din România. Prin însuși conținutul său, potențialul economico-social are un caracter dinamic. El prezintă în totdeauna diferențele între state, județe sau regiuni, generate, în principal, de decalajele apreciabile care există între mărimele absolute ale indicatorilor corespunzători entităților luate în analiză. De aici și existența țărilor mari (sau foarte mari), mijlocii și mici (sau foarte mici), și în mod corespunzător, delimitarea, în interiorul țărilor, a unor unități administrativ-teritoriale sau a unor zone economice cu particularități distincte, în cadrul cărora evoluția socială, istorică și tradiția au avut și au un rol esențial.

Nivelul dezvoltării economico-sociale, spre deosebire de potentialul la care ne-am referit, este expresia gradului de dezvoltare a forțelor productive în cadrul unui anumit, spațiu-stat, județ, regiune.

În ultimă instanță, nivelul de dezvoltare economico-socială reflectă gradul de valorificare a potentialului natural și uman, exprimat prin eficiență economică, precum și prin bunăstarea populației și calitatea vieții, inclusiv prin posibilități specificice ale evoluției zonei respective pe diferite orizonturi de timp.

Practic, nivelul de dezvoltare economico-socială se determină prin raportarea indicatorilor de potential la un numitor comun, în funcție de natura indicatorilor. Se obțin astfel mărimi relative comparabile între state, județe sau regiuni.

Desi conținutul noțiunilor de potential și respectiv de nivel al dezvoltării economico-sociale este în esență diferit, între ele există totuși relații cu influențe reciproce. Pe de o parte, zonele cu un mare potential natural-geografic, și respectiv uman au posibilități sporite pentru extinderea diviziunii sociale a muncii și pentru crearea de unități economice care generează un spor de eficiență, inclusiv pe seama economiilor de scară. Pe de altă parte, un nivel înalt al dezvoltării economico-sociale este un factor care contribuie la transformarea potentialului natural valorificabil (cadru natural), cu toate componentele sale

constitutive în potential valorificat, respectiv în creșterea dimensiunii potentialului produsiv (volumul absolut al producției în toate ramurile și sectoarele de activitate). Fără îndoială, influențele reciproce dintre potențialul economico-social și nivelul de dezvoltare, au efecte pozitive asupra dinamicii activității de transport, inclusiv de transport aerian.

Diferențele dintre nivelul de dezvoltare economico-socială a statelor sau a altor entități social-economice au impus noțiunea de decalaj economic și social. Privite în dinamică, prin generalizarea treptată, dar cu consecințe diferite la scară planetară, a progresului tehnic, decalajele dintre țări și regiuni sau zone se pot atenua foarte mult. În acest context, a apărut teza apropiertă și, respectiv chiar a egalizării nivelurilor de dezvoltare economico-socială. Dacă teoretic, în cazul nivelului de dezvoltare, o asemenea teză poate fi susținută, o egalizare a potențialului economic între țările europene sau de pe alte continente este practic, imposibilă.

Având în vedere obiectivele acestei lucrări, vom proceda la calculul unor indicatori globali, pe baza principaliilor indicatori parțiali, atât pentru potențialul, cât și pentru nivelul de dezvoltare economico-socială. Fiecare indicator parțial de potențial sau de nivel are o valoare cognitivă (predictivă) proprie. Chiar un indicator sintetic cum este produsul intern brut (sau produsul național brut), privit în dimensiunea sa absolută sau pe locuitor, deși foarte cuprinzător, nu este suficient pentru caracterizarea întregului potențial și respectiv, a nivelului general de dezvoltare economico-socială a unei țări sau a unei subunități teritoriale a acesteia. În cazul potențialului, lucrurile sunt evidente întrucât, indicatorul amintit nu ia în considerare, în primul rând, resursele oferite de cadrul natural-geografic și resursele umane. Limite asemănătoare apar și în legătură cu gradul de relevanță a produsului intern brut (sau al produsului național brut) pe locuitor, pentru caracterizarea nivelului general de dezvoltare economico-socială. Indicatorul, ca atare, reflectă rezultatele activității dintr-un singur an

și nu oferă informații asupra modului în care acesta este repartizat pentru acumulare și consum. Indicatorul respectiv nu poate suplini alte aspecte esențiale ale nivelului de dezvoltare, cum este gradul de instrucție a populației, starea de sănătate, durata medie a vieții etc.

Calculul unui indicator global pentru potențialul economico-social și respectiv al altuia pentru nivelul de dezvoltare, înălță limitele la care ne-am referit. Acești indicatori globali au un grad mai mare de relevanță și sunt utili în prefigurarea strategiilor de dezvoltare pe plan intern și internațional.

Dată fiind importanța indicatorilor globali pentru factorii de decizie din domeniul transportului aerian, a fost necesară o evaluare a dimensiunilor indicatorilor de potențial și nivel de dezvoltare pentru cele șapte regiuni deservite de aeroporturile românești.

Coroborarea celor două categorii de indi-

catori prin metode specifice oferă rezultatelor capacitate de previziune pe termen scurt și mediu (cinci ani), ținând seamă de ierarhizările interzonale obținute. O astfel de metodă cu valențe previzionale incontestabile a fost preferată unor tehnici și procedee uzitate în mod obișnuit, tocmai datorită schimbărilor brusăce care intervin în perioadele de tranziție și a lipsei de siguranță a unor extrapolări de tendințe în general folosite.

Avându-se în vedere obiectivele previzionale ale lucrării, (pe baza estimării potențialului și nivelului dezvoltării economico-sociale a României, ținând seamă de factorii de influență ai cererii de transport aerian de mărfuri și de persoane), precum și sursele de date de care am dispus, indicatorul global privind potențialul economico-social al fiecărei dintre cele șapte regiuni s-a determinat pe baza utilizării următorilor indicatori parțiali:

1. Cadru natural-geografic
  - 1.1. Suprafața totală (mii km.p.)
2. Populația și forța de muncă
  - 2.1. Populația urbană (mii persoane)
  - 2.2. Număr de salariați (mii persoane)
3. Agenti economici
  - 3.1. Număr de înmatriculări de firme
  - 3.2. Număr de agenti economici cu capital privat și străin
  - 3.3. Capital subscris (mii lei)
  - 3.4. Capital subscris (mii dolari)
4. Agricultură
  - 4.1. Suprafața agricolă (ha)
  - 4.2. Număr de unități vită mare
  - 4.3. Valoarea producției agricole (mil. lei)
5. Industrie
  - 5.1. Valoarea producției industriale (mil. lei)
6. Investiții
  - 6.1. Valoarea investițiilor (mil. lei)
7. Turism
  - 7.1. Capacitatea de cazare turistică (mii de locuri)
  - 7.2. Număr de înnoptări (mii)
8. Comerț interior
  - 8.1. Volumul de vânzări de mărfuri cu amănuntul (mil.lei)
9. Comerț exterior
  - 9.1. Volumul comerțului exterior (export+import) mil. lei
10. Învățământ
  - 10.1. Populația școlară (număr de elevi și studenți) mii
  - 10.2. Număr de cadre didactice
11. Ocrotirea sănătății
  - 11.1. Număr medici

În limita datelor disponibile, la evaluarea indicatorului global al nivelului de dezvoltare economico-socială a zonelor stabilite

1. Populația și forța de muncă
  - 1.1 Densitatea populației (loc/kmp)
  - 1.2. Gradul de urbanizare (%)
  - 1.3. Numărul de salariați la 1000 locuitori
2. Agenti economici
  - 2.1. Număr de firme la 1000 locuitori
  - 2.2. Capitalul social subscris/societate (mil.lei)
  - 2.3. Capitalul social (în dolari) subscris/societate
3. Agricultură
  - 3.1. Producția agricolă/locuitor (mii lei)
  - 3.2. Producția agricolă/persoană ocupată (mii lei)
4. Industrie
  - 4.1. Producția industrială/locuitor (mii lei)
  - 4.2. Productivitatea muncii în industrie (mii lei)
5. Investiții
  - 5.1. Investiții/locuitor (mii lei)
6. Turism
  - 6.1. Numărul de înnoptări/locuitor
7. Comerț interior
  - 7.1. Vânzările de mărfuri/locuitor (mii lei)
8. Comerț exterior
  - 8.1. Volumul comerțului exterior/locuitor (mii lei)
9. Învățământ
  - 9.1. Nivelul mediu de instrucție (ani de școală/persoană de peste 12 ani)
10. Ocrotirea sănătății
  - 10.1 Numărul de medici/1000 locuitori

Determinarea unei mărimi globale integratoare de caracterizare a potențialului și nivelului dezvoltării economico-sociale a fiecarei zone cercetate, într-un context comparativ de analiză economică regională, subiacentă ansamblului macroeconomic național servește cel puțin următoarelor obiective:

- desprinderea specificității poziției și în bună măsură a perspectivei de dezvoltare a zonei sau regiunii, în cadrul general al economiei naționale;
- urmărirea decalajelor economico-sociale între zone privind nivelul de dezvoltare economică, precum și evoluția acestora în cazul unor analize în dinamică;
- asigurarea elementelor de referință pentru alocarea în profil teritorial a resurselor umane, materiale și financiare atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu sau chiar lung.

s-au luat în considerare următorii indicatori parțiali.

Dimensiunile indicatorilor globali de potențial și nivel de dezvoltare economico-socială

Metodele și tehnicele de calcul, pentru stabilirea indicatorilor globali, au încercat să eliminate posibilele situații de ambiguitate, confuzie și nedeterminare, cauzate, în mod firesc, de abordările multicriteriale și sectoriale, bazate pe indicatori parțiali economico-sociali, exprimați în diferite unități de măsură.

Luarea în considerare a mai multor indicatori pentru a caracteriza global, sintetic, potențialul și, respectiv, nivelul de dezvoltare economico-socială a zonelor studiate a presupus normalizarea valorilor absolute ale fiecăruiu dintre indicatorii parțiali, exprimate în unități de măsură diferite, asigurându-se astfel comparabilitatea acestora.

Valoarea normalizată (V_n) a fiecăruiu din cei 19 indicatori parțiali de potențial și cei 16

indicatori de nivel s-a determinat pe bază formulei:

$$V_n = (V_i - V_{min}) / (V_{max} - V_{min})$$

unde: V_i = valoarea indicatorului pentru zona i , ($i = 1, \dots, 7$); V_{min} = valoarea minimă a indicatorului; V_{max} = valoarea maximă a indicatorului.

Agregarea valorilor normalizate pentru evaluarea indicatorilor globali de potențial și de nivel de dezvoltare s-a făcut în două variante prin:

- acordarea unei importante egale fiecărui indicator parțial (varianta 1), astfel încât mărimea indicatorului global reprezintă media aritmetică simplă a valorilor normalizate a indicatorilor parțiali;

- acordarea unor coeficienți de importanță blocurilor în care sunt grupați indicatorii (varianta 2), ceea ce a presupus parcursarea a două faze și anume:

- a. calculul mediei aritmetice simple a valorilor normalizate în cadrul blocurilor;

- b. calculul, în funcție de coeficientul de importanță, a mediei ponderate a valorilor normalizate, aferente fiecărui bloc.

1. Ierarhizarea zonelor țării după potențialul economico-social

Așa cum s-a arătat, pentru evaluarea potențialului economico-social global s-au avut în vedere 19 indicatori parțiali, grupați în 11 blocuri pentru anii 1992 și 1993. Mărimea indicatorilor parțiali ca și cea a indicatorilor globali, pentru fiecare din zone, este prezentată în tabelul nr. 13.

Ierarhizarea regiunilor, după mărimea în ordine descreșcătoare, a indicatorului global de potențial este următoarea: 1. Muntenia; 2. Transilvania; 3. Moldova; 4. Dobrogea și Dunărea de Jos; 5. Oltenia; 6. Banat; 7. Crișana-Maramureș.

Datele evidențiază diferențe apreciabile între zone (regiuni) în ceea ce privește mărimea indicatorilor parțiali care se concretizează în contribuții specifice la poziționarea zonelor în clasamentul general pe țară.

Astfel, dimensiunea indicatorului global de potențial în varianta 1, este următoarea: Muntenia - 0,905; Transilvania - 0,545;

Moldova - 0,335; Dobrogea și Dunărea de Jos - 0,219; Oltenia - 0,143; Banat - 0,068 și Crișana-Maramureș - 0,021 (anexa nr. 3).

În cazul variantei 2, în care blocurilor de indicatori parțiali li se acordă coeficienți diferenți de importanță, ierarhia regiunilor se menține aceeași (anexele nr. 1, 2, 3, 4).

Muntenia ocupă, în cadrul potențialului economico-social al țării, rangul 1 la 15 indicatori parțiali, rangul 2 la 2 indicatori (suprafața totală și respectiv agricolă) și rangul 3 la 2 indicatori (capacitate de cazare și număr înăptări om-zile). Ponderile deținute de această zonă în totalul indicatorilor parțiali sunt peste 50% în ceea ce privește capitalul social subscris, în lei și dolari (55,2%, respectiv 56,9%) și de 71,2% în totalul comerțului exterior. Ponderi mai mici de 20% se înregistrează la suprafața teritoriului (17,8%) și la indicatorii referitori la activitatea turistică. Menționăm că primul loc ocupat de Muntenia în ierarhie stabilite, a fost în mod hotărâtor determinat de capitala țării - București.

Transilvania se placează de 2 ori pe locul 1 (suprafața totală și respectiv agricolă), de 11 ori pe locul 2, de 2 ori pe locul 3 (capital subscris în lei și, respectiv valoarea producției agricole) și o dată pe locul 5 (capital subscris în dolari SUA). Ponderile zonale, în cadrul indicatorilor de potențial oscilează între 6,0% la capitalul subscris în dolari SUA și 23,0% la suprafața teritoriului. Este interesant de observat că ponderi mai mici de 12% sunt cele legate de capitalul subscris în lei (8,7%) și comerțul exterior (11,1%), în timp ce indicatorii blocului de populație și forță de muncă au ponderi de cca 22%.

Moldova se clasează o dată pe locul 2 (valoarea producției agricole), de 13 ori pe locul 3, de trei ori pe locul 4 (valoarea investițiilor, capacitatea de cazare turistică și respectiv numărul de înăptări om-zile), o dată pe locul 6 (capital subscrise în lei) și o dată pe locul 7 (capital subscris în dolari SUA). Moldova deține în cadrul indicatorilor parțiali de potențial ponderi relativ ridicate la blocul învățământ (18,8-19,0%), agricultură (16,0-18,6%) și suprafața totală (17,5%), în timp ce ponderile cele mai mici sunt la capitalul subscris în lei (6,5%) și valută (5,4%), precum și la comerțul exterior (4,8%).

INDICATORI DE POTENȚIAL ECONOMICO-SOCIAL, PE ZONE, ÎN ANUL 1992
VARIANTA 1 - cu importanță egală a indicatorilor parțiali

Tabelul nr. 13

U/M	România	Muntenea	Olténia	Moldova	Transilvania	Banat	Dobrogea și Dunărea de Jos	Crișana-Maramureș	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. INDICATORI PARȚIALI									
1. Cadrul natural-geografic									
1.1 Suprafața teritoriului km²	238391.0	42377.0	29212.0	41707.0	57056.0	24971.0	24802.0	18266.0	
2. Populație și forță de muncă									
2.1 Populație urbană mii pers.	12367.4	3756.5	1071.0	1802.4	2751.5	883.2	1320.8	782.0	
2.2 Număr de salariați mii pers.	6525.8	1979.4	637.7	984.0	1433.7	459.4	622.0	409.6	
3. Agenti economici									
3.1 Număr înmatriculări nr. firme	350455.0	127240.0	29811.0	43618.0	66831.0	24716.0	33209.0	25030.0	
3.2 Agenți economici privați și cu capital străin									
3.3 Capital subscris - lei mil. lei	350501.0	134637.0	29127.0	51104.0	66379.0	17763.0	19621.0	31870.0	
3.4 Capital subscris - \$ mil. \$	238025.5	142413.8	18281.4	16874.6	22528.0	21525.3	6740.0	29662.4	
4. Agricultură									
4.1 Suprafață agricolă mii ha	14759.0	2974.2	1832.2	2364.7	3226.5	1607.6	1637.6	1116.2	
4.2 Număr UVM mii UVM	12885.3	2869.0	1318.1	2305.6	2661.8	1496.6	1265.9	968.3	
4.3 Valoarea producției agricole mld. lei	2103.9	495.8	252.7	392.4	392.2	189.7	225.2	155.9	
5. Industrie									
5.1 Producție industrială mld. lei	6725.5	2240.7	804.1	918.7	1370.5	394.0	675.6	321.9	
6. Investiții mld. lei	888.6	275.9	107.8	111.4	159.7	47.0	143.0	43.8	
7. Turism									
7.1 Capacitate de cazare turistică nr. loc	292855.0	34786.0	18046.0	22912.0	49792.0	17534.0	135175.0	14590.0	
7.2 Număr înnoptări mii	24769.0	4724.0	2070.0	2321.0	4852.0	1738.0	7321.0	1743.0	

Dobrogea și Dunărea de Jos prezintă sensibile variații ale rangurilor. Astfel acestei zone îi revin, în cadrul indicatorilor parțiali, rangul 1 de 2 ori (în domeniul turismului, deținând 46,2 % din capacitatea turistică și 20,6 % din numărul de înnoptări om-zile), rangul 3 o dată (valoarea investițiilor), rangul 4 de 4 ori, rangul 5 de 6 ori, rangul 6 de 5 ori și rangul 7 o dată (capital subscris în lei). Ponderi de peste 9,5 % se întâlnesc la blocurile "cadrul natural-geografic", "populație și forță de muncă", "agricultură", "industria" și "investiții". Cea mai mică pondere (2,8 %) este înregistrată în domeniul comerțului exterior.

Oltenia ocupă în mod frecvent, rangurile 4 și 5 (fiecare de 8 ori). Capitalul subscris în dolari SUA și vânzările de mărfuri cu amănuntul ocupă rangul 6, iar volumul comerțului exterior rangul 7. Oltenia deține mai mult de 10% din potențialul național în domeniul cum sunt: cadrul natural-geografic (12,3 %), agricultură (10,2 - 12,4 %), industrie (12,0 %), investiții (12,1 %), învățământ (10,1 - 10,4 %) și doar 1,9 % în cazul comerțului exterior.

Banatul deține, de regulă, rangurile 6 și 7 (la 12 indicatori). Această regiune se placează cel mai bine (rangul 2) la capitalul subscris în dolari SUA (9,5 % din total); pe o poziție mediană (rangul 4) la capitalul subscris în lei (8,3 % din total) și la indicatorul unității vite mari (11,6 % din total). La alți indicatori, Banatul deține rangul 5 de 4 ori. În cadrul blocurilor din această zonă se înregistrează ponderi mai mari de 9 % în cazul cadrului natural-geografic (10,5 %) și al agriculturii (9-11,6 %) și sub 5 % doar la comerțul exterior (4,1 %).

Crișana-Maramureș se situează la 11 dintre cei 19 indicatori parțiali pe locul 7, iar la alți 4 indicatori pe locul 6. Poziții mai bune se înregistrează la capitalul subscris în lei (locul 2 și 11,5 % din total), capitalul subscris în dolari (locul 3 și 8,3 % din total), în timp ce poziția mediană (locul 4) este ocupată de numărul agentilor economici cu capital privat și străin (9,1 % din total). La ceilalți indicatori parțiali, ponderile oscilează între 4,2 % (comerț exterior) și 7,7% (suprafața teritoriului).

2. Ierarhizarea zonelor țării după nivelul de dezvoltare economico-socială

Raportarea mărimii potențialului economico-social la numărul populației sau la unele segmente ale acestia, ca și la alți indicatori de referință (suprafață), face ca ierarhia zonelor în ceea ce privește nivelul de dezvoltare, determinată pe baza mediei valorilor normalizate a 16 indicatori parțiali, să fie diferită de cea stabilită pentru potențialul economic.

După mărimea globală a acestui indicator, în ordine descrescătoare (tabelul nr. 14), zonele prezintă următoarea ierarhie:

1. Muntenia (cu un punctaj de 0,735);
2. Dobrogea și Dunărea de Jos (0,584); 3. Banat (0,493); 4. Transilvania (0,455); 5. Oltenia (0,272); 6. Crișana-Maramureș (0,236); 7. Moldova (0,144).

Datele relevă o mai mare apropiere a valorilor normalizate în cazul nivelului de dezvoltare, comparativ cu potențialul economico-social. În acest sens, este interesant de semnalat că diferența între mărimea maximă a mediei valorilor normalizate scade de la 0,884, în cazul potențialului, la 0,591 pentru nivelul de dezvoltare economico-socială.

Locul întâi deținut de Muntenia în ceea ce privește nivelul de dezvoltare nu mai este la aceeași distanță față de celelalte zone, ca în cazul potențialului economico-social, ceea ce semnifică posibilități însemnante de valorificare viitoare a potențialului care să conducă la relativele apropieri ale zonelor țării din acest punct de vedere.

Totodată, pentru verificarea rezultatelor, determinate prin cele două metode anterior prezentate, s-a utilizat și metoda scorurilor, suma rangurilor fiecărui indicator și regiuni (anexele 2 și 6). Referitor la Muntenia, scorul rangurilor în cazul potențialului a fost de 25, iar în cel al nivelului, de 40. Acest fapt se reflectă prin sporirea dispersiei valorilor normalizate care oscilează între 0,447 și 1,000 (anexa nr. 5).

INDICATORI AI NIVELULUI DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE, PE ZONE, ÎN ANUL 1992
VARIANTA 1 - cu importanță egală a indicatorilor parțiali

1 INDICATORI PARȚIALI	U/M	România	Muntenia	Oltenia	Moldova	Transilvania	Banat	Dobrogea și Dunărea de Jos Maramureș	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. INDICATORI PARȚIALI									
1. Populație și forță de muncă									
1.1 Densitatea populației loc/km.p	95,6	151,5	84,0	99,7	80,2	62,2	82,5	86,6	
1.2 Grad de urbanizare %	54,3	58,4	43,7	43,3	60,1	56,8	64,6	49,4	
1.3 Număr salariați la 100 locuitori	28,6	30,8	26,0	23,7	31,3	29,6	30,4	25,9	
2. Agentii economici									
2.1 Număr înmatriculați la 1000 locuitori	15,4	19,8	12,2	10,9	14,7	16,7	16,2	15,8	
2.2 Capital subscris mil. lei/societate	86008,5	47471,0	5625,0	18281,4	7509,0	7175,0	2247,0	9887,0	
2.3 Capital subscris mil. \$/sociefate	178103,0	100622,0	9580,0	12107,0	12243,0	17198,0	11751,0	14601,0	
3. Agricultură									
3.1 Producție agricolă pe locuitor mii lei/loc	92,3	77,2	103,0	94,4	85,7	122,1	110,0	98,5	
3.2 Producție agricolă pe persoană ocupată mii lei/pers.oc	625,9	653,2	540,8	526,9	680,1	809,5	779,3	536,3	
4. Industrie									
4.1 Producție industrială pe locuitor mii lei/loc	294,8	348,4	327,3	231,6	299,2	251,9	329,3	203,8	
4.2 Producție industrială pe o persoană ocupată mii lei/pers.oc.	2144,0	2335,0	2929,0	1942,0	1726,0	1945,0	3015,0	1535,0	
5. Investiții									
5.1 Valoare investiții pe locuitor mii lei/loc	39,0	42,9	43,9	26,9	34,9	30,1	69,7	27,3	
6. Turism									
6.1 Număr înnoptări/locuitor	1,1	0,7	0,9	1,8	1,1	1,1	3,6	1,11	

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Continuare tabelul nr. 14
7. Comerț interior											
7.1 Volumul vânzărilor de mărfuri cu amănuntul/loc.	225.4	280.5	163.8	155.9	282.9	267.5	230.2	212.2			
8. Comerț exterior											
8.1 Comerț exterior/locuitor mii lei/loc	489.0	1239.0	85.0	129.0	270.0	292.0	150.0	294.0			
9. Învățamânt											
9.1 Nivel mediu de instrucție	ani de școală	8.6	8.7	8.3	8.1	8.9	8.7	8.5	8.6		
10. Ocupația sănătății											
10.1 Număr de medici la 1000 locuitori	19.9	21.5	16.1	14.1	19.2	21.7	11.8	14.7			
II INDICATOR SINTETIC AL NIVELULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ											
1 Valoare	0.735	0.272	0.144	0.455	0.493	0.584	0.236				
2 Locuri	1	5	7	4	3	2	6				

În celelalte zone, se constată că scorurile privind nivelul de dezvoltare sunt mai favorabile (mici) decât cele existente în cazul potențialului pentru Banat, Dobrogea și Dunărea de Jos, Crișana-Maramureș, în timp ce pentru Moldova și Transilvania apar pe poziții mai puțin favorabile, în cadrul diferenților indicatori parțiali.

În cazul indicatorilor parțiali ai nivelului de dezvoltare economico-socială, valorile normalizate sunt relativ apropiate, ceea ce face ca ierarhia zonelor să fie sensibilă la modificarea ponderilor diferențelor blocuri. Pentru varianta 2, prezentată în anexa nr. 7, se observă că ierarhia zonelor nu se modifică, exceptând Oltenia și Crișana-Maramureș, care trece una în locul celeilalte. În consecință, noua ierarhie se apropie de cea determinată pe baza sumei rangurilor.

3. Decalajele regionale privind nivelul de dezvoltare economico-socială

Atât distribuția rangurilor cât și valorile normalizate reflectă în fapt decalajele din nivelul de dezvoltare economico-socială (tabul nr. 15).

În raport cu media națională, indicatorii zonali prezintă în unele cazuri diferențe importante.

Astfel, Muntenia, zona care are cel mai ridicat nivel de dezvoltare, depășește media națională în cazul a 12 indicatori, îndeosebi în domeniul comerțului exterior/locuitor (2,53 ori), densității populației (1,58 ori) și numărului de înmatriculări de firme la 1000 locuitori. Sub media națională se află capitalul subscris pe o societate (în lei și dolari SUA), producția agricolă pe locuitor și numărul de înnoptări om-zile/locuitor.

În Dobrogea și Dunărea de Jos, media națională este depășită, pentru 10 indicatori, mai ales la numărul de înnoptări om-zile/locuitor (3,27 ori), valoarea investițiilor pe locuitor (1,79 ori) și productivitatea muncii în industrie (1,41 ori).

În Banat, valori mai mari ale indicatorilor, față de cei la nivelul întregii țări, se înregistrează în 9 cazuri, mai ales în domeniul

agriculturii (de 1,32 ori la producția pe locuitor și de 1,29 ori la producția pe o persoană ocupată) și al volumului de vânzări cu amănuntul pe locuitor (1,19 ori).

Transilvania se distinge, în raport cu media națională, prin dimensiuni mai mari la gradul de urbanizare, numărul de salariați la 1000 locuitori, volumul de vânzări pe locuitor și gradul mediu de instrucție, unde se ating cele mai ridicate niveluri față de celelalte zone.

Oltenia deține cele mai bune poziții la producția agricolă/locuitor (1,12 ori, în raport cu media națională), productivitatea muncii în industrie (1,37 ori) și volumul de investiții pe locuitor (1,13 ori).

În Crișana-Maramureș, media națională este ușor depășită în ceea ce privește producția agricolă pe locuitor, numărul de înmatriculare de firme la 1000 locuitori și înnoptări exprimate în om-zile pe locuitor.

Moldova se situează deasupra mediei pe tară la indicatorii ce privesc turismul (1,65 ori), densitatea populației (1,04 ori) și producția agricolă pe locuitor (1,02 ori).

Imaginea nivelului de dezvoltare se modifică într-o anumită măsură dacă se ia drept bază de comparație zona care ocupă locul 1, respectiv Muntenia (anexa nr. 8).

Valorile indicatorilor parțiali de nivel, pe zone, depășesc numai în puține cazuri pe cele din Muntenia și, de regulă, într-o proporție foarte mică. Spre exemplu, gradul de urbanizare a Munteniei este depășit doar de Dobrogea și Dunărea de Jos (de 1,11 ori) și respectiv de Transilvania (de 1,03 ori); în cazul numărului de salariați la 1000 locuitori, Transilvania înregistrează, de asemenea, o ușoară depășire (1,02 ori). La producția agricolă pe locuitor, Muntenia este depășită de toate zonele în proporție de 1,11-1,42 ori, iar la producția agricolă pe o persoană ocupată, de Banat (1,24 ori), Dobrogea și Dunărea de Jos (de 1,19 ori) și în mică măsură de Transilvania (1,04 ori).

Comparativ cu Muntenia, productivitatea muncii în industrie și valoarea investiției pe locuitor este mai mare în Dobrogea și Dunărea de Jos (de 1,20 ori și respectiv 1,62 ori) și în Oltenia (de 1,25 ori și respectiv de 1,02 ori).

Tabelul nr. 15
DECALAJUL FAȚĂ DE MEDIA PE ȚARĂ

	Muntenia	Oltenia	Moldova	Transil-	Banat	Dobrogea și	Crisana-
				vania		Dunărea	Mara-
						de jos	mureș
I. INDICATORI PARTIALE							
1. Populație și forță de muncă							
1.1 Densitatea populației	1.58	0.88	1.04	0.84	0.65	0.86	0.91
1.2 Grad de urbanizare	1.08	0.80	0.80	1.11	1.05	1.19	0.91
1.3 Număr salariați la 100 locuitori	1.08	0.91	0.83	1.09	1.03	1.06	0.91
2. Agenți economici							
2.1 Număr înmatriculați la 100 locuitori	1.29	0.79	0.71	0.95	1.08	1.05	1.03
2.2 Capital subscris mil.lei/societate	0.55	0.07	0.21	0.09	0.08	0.03	0.11
2.3 Capital subscris mil \$/societate	0.56	0.05	0.07	0.07	0.10	0.07	0.08
3. Agricultură							
3.1 Producția agricolă pe locuitor	0.84	1.12	1.02	0.93	1.32	1.19	1.07
3.2 Producția agricolă pe persoană ocupată	1.04	0.86	0.84	1.09	1.29	1.25	0.86
4. Industrie							
4.1 Producția industrială pe locuitor	1.18	1.11	0.79	1.01	0.85	1.12	0.69
4.2 Productivitatea muncii în industrie	1.09	1.37	0.91	0.81	0.91	1.41	0.72
5. Investiții							
5.1 Valoare investiții pe locuitor	1.10	1.13	0.69	0.89	0.77	1.79	0.71
6. Turism							
6.1 Număr înnoptări/locuitor	0.68	0.78	1.65	0.97	1.03	3.27	1.02
7. Comerț interior							
7.1 Volumul vânzărilor de mărfuri cu amănuntul/locuitor	1.24	0.73	0.69	1.26	1.19	1.02	0.94
8. Comerț exterior							
8.1 Comerț exterior/locuitor	2.53	0.17	0.26	0.55	0.60	0.31	0.60
9. Învățământ							
9.1 Nivelul mediu de instrucție	1.02	0.97	0.95	1.04	1.02	0.99	1.00
10. Ocrotirea sănătății							
10.1 Număr medici la 1000 locuitori	1.08	0.81	0.71	0.96	1.09	0.59	0.74

În domeniul turismului, Muntenia este depășită de toate celelalte zone în proporție variind între 1,15 - 4,81 ori.

În schimb, în ceea ce privește comerțul

exterior pe locuitor, Muntenia deține incontestabil o poziție dominantă, observajie în parte valabilă și pentru comerțul interior.

În domeniul instrucției școlare a

populației în vîrstă de peste 12 ani, cunoscătă prin numărul mediu de ani de școală, practic decalajele sunt ca și inexistente. Din punctul de vedere al numărului de medici la 1000 locuitori, pe poziții relativ inferioare se află Dobrogea și Dunărea de Jos, Crișana-Maramureș și Oltenia.

Prin evaluările și concluziile sale, studiul încearcă să servească factorilor de decizie ca fundament în elaborarea măsurilor de politică economică în profil teritorial, pornind de la potențialul parțial și global, precum și de la nivelul de dezvoltare a zonelor țării.

Relevarea specificității ierarhice a regiunilor, în funcție de potențialul și nivelul de dezvoltare, cu implicații asupra volumului și structurii cererii de transport de mărfuri și persoane, evidențiază, la majoritatea absolută a indicatorilor, defașarea zonei Muntenia în cadrul căreia Municipiul București polarizează în prezent și perspectivă cea mai mare parte a traficului aerian intern și internațional.

În măsuri diferite, și celelalte zone oferă un potențial însemnat de cerere de transport aerian, mai ales ca urmare a multiplicării numărului de agenți economici și a creșterii mobilității factorilor de producție, în condițiile economiei de tranziție, ale relansării, în anii următori, a creșterii economice și integrării în structurile europene și mondiale.

Diferențele absolute și relative privind nivelul de dezvoltare economică și socială în

profil teritorial, cel puțin pe termen scurt, ar fi posibil să se înărească datorită alocației resurselor în mod priorităț, după criterii de eficiență imediată. Zonele care se află pe primele locuri ale clasamentului în cazul potențialului, ar urma să beneficieze în continuare de o atracțivitate investițională relativ superioară și, ipso facto, de o dezvoltare mai susținută.

Potrivit unor cercetări empirice de economie regională, mulți specialiști sunt de părere că, la începutul procesului de dezvoltare economică, decalajele interregionale se măresc după care urmează o perioadă de diminuare a acestora după o curbă în formă de "U".

Concomitent, se poate presupune și o creștere a interesului față de zonele mai puțin dezvoltate, îndeosebi în acele domenii care valorifică resursele materiale, financiare și umane existente.

Analiza a evidențiat că transportul aerian reprezintă un rezultat și, totodată, o premisă a creșterii economice durabile în România, care influențează îndeosebi transportul de călători în interes de afaceri și scopuri turistice, precum și cel de mărfuri. Intensificarea proceselor integratoriste și de internaționalizare în Europa și pe plan mondial va constitui un stimulent puternic pentru dezvoltarea traficului aerian al României, supus unor cerințe tot mai riguroase ale acordurilor internaționale.

**INDICATORI DE POTENȚIAL ECONOMICO-SOCIAL,
PE ZONE, ÎN ANUL 1992**

	România	Munténia	Olténia	Moldova	Transilvania	Banat	Dobrogea și Dunărea de Jos	Maramureș
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. INDICATORI PARTIALE								
1. Cadrul natural-geografic								
1.1 Suprafața teritoriului	100.0	17.8	12.3	17.5	23.9	10.5	10.4	7.7
2. Populație și forță de muncă								
2.1 Populație urbană	100.0	30.4	8.7	14.6	22.2	7.1	10.7	6.3
2.2 Număr de salariați	100.0	30.3	9.8	15.1	22.0	7.0	9.5	6.3
3. Agentii economici								
3.1 Număr firmatculari	100.0	36.3	8.5	12.4	19.1	7.1	9.5	7.1
3.2 Agentii economici privați și cu capital străin	100.0	38.4	8.3	14.6	18.9	5.1	5.6	9.1
3.3 Capital subscris lei	100.0	55.2	7.1	6.5	8.7	8.3	2.6	11.5
3.4 Capital subscris \$	100.0	56.9	6.3	5.4	6.9	9.5	6.6	8.3
4. Agricultură								
4.1 Suprafața agricolă	100.0	20.2	12.4	16.0	21.9	10.9	11.1	7.6
4.2 Număr UV/M	100.0	22.3	10.2	17.9	20.7	11.5	9.8	7.5
4.3 Valoarea producției agricole	100.0	23.6	12.0	18.6	18.6	9.0	10.7	7.4
5. Industrie								
5.1 Producție industrială	100.0	33.3	12.0	13.7	20.4	5.9	10.0	4.8
6. Investiții	100.0	31.0	12.1	12.5	18.0	5.3	16.1	4.9
6.1 Valoarea investițiilor								
7. Turism								
7.1 Capacitate de căzare turistică	100.0	11.9	6.2	7.8	17.0	6.0	46.2	5.0
7.2 Număr înnoptări	100.0	19.1	8.4	9.4	19.6	7.0	29.6	7.0
8. Comerț interior								
8.1 Volumul vânzărilor de mărfuri cu amănuntul	100.0	35.0	7.8	12.7	20.7	8.1	9.2	6.5

Continuare anexa nr. 2

	1	2	3	4	5	6	7	8
5. Industrie								
5.1 Producție industrială	1	4	3	2	6	5	7	
6. Investiții								
6.1 Valoarea investițiilor	1	5	4	2	6	3	7	
7. Turism								
7.1 Capacitatea de cazare turistică	3	5	4	2	6	1	7	
7.2 Număr înnoptări	3	5	4	2	7	1	6	
8. Comerț interior								
8.1 Volumul vânzărilor de mărfuri cu amănuntul	1	6	3	2	5	4	7	
9. Comerț exterior								
9.1 Comerț exterior (import+export)	1	7	3	2	5	6	4	
10. Învățământ								
10.1 Populație școlară	1	4	3	2	7	5	6	
10.2 Număr de cadre didactice	1	4	3	2	7	5	6	
11. Ocrotirea sănătății								
11.1 Număr de medici	1	4	3	2	5	6	7	
II. INDICATORI SINTETICI								
1 Scorul rangurilor	25	91	66	41	107	88	114	
2 Ierarhia după scorul R	1	5	3	2	6	4	7	

INDICATORI DE POTENȚIAL ECONOMICOSOCIAL, PE ZONE, ÎN ANUL 1992
Varianta 1 - cu importanță egală a indicatorilor marjinali

DE POTENȚIAL ECONOMICO-SOCIAL, PE ZONE, ÎN ANUL 1992

Varinata I - cu importanță egală a indicatorilor parțiali

U/M	Elemente de calcul al valorilor normalizate		Mărini normalizate (V_t/V_{min}) / ($V_{max}-V_{min}$)								
	Valoare maximă	Valoare minimă	Muntenia	Oltenia	Moldova	Transilvania	Banat	Dobrogea și Crișana-Maramureș			
I. INDICATORI PARTIALE											
1. Cadrul natural-geografic	kmp	57056	18266	38790	0.622	0.282	0.604	1.000	0.173	0.168	0.000
1.1 Suprafața teritoriului	mii pers.	3756,5	782	2974,5	1.000	0.121	0.354	0.657	0.033	0.158	0.000
2. Populație și forță de muncă	mii pers.	1979,4	409,6	1569,8	1.000	0.097	0.343	0.662	0.034	0.181	0.000
2.1 Populație urbană	mii pers.										
2.2 Număr de salariați											
3. Agenti economici	nr. firme	127240	24716	102524	1.000	0.062	0.136	0.243	0.047	0.031	0.087
3.1 Număr fermecuri	nr. firme	134637	17763	115874	1.000	0.050	0.184	0.411	0.000	0.083	0.003
3.2 Agenti economici privați și cu capital străin											
3.3 Capital subscris lei	mil. lei	142414	6740	135674	1.000	0.085	0.075	0.116	0.109	0.000	0.169
3.4 Capital subscris \$	mil. \$	301866	28739,4	273127	1.000	0.017	0.000	0.029	0.080	0.024	0.055
4. Agricultură											
4.1 Suprafața agricolă	mii ha	3226467	1116184	2110283	0.960	0.269	0.664	0.862	0.203	0.203	0.000
4.2 Număr UVM	mil. UVM	2869	968,3	190017	1.000	0.184	0.704	0.891	0.278	0.157	0.000
4.3 Valoarea producției agricole	mil. lei	495798	155859	339939	1.000	0.285	0.696	0.695	0.099	0.204	0.000
5. Industrie											
5.1 Producție industrială	mil. lei	2240,7	321,9	1918,8	1.000	0.276	0.291	0.499	0.014	0.427	0.000
6. Investiții											
6.1 Valoarea investițiilor	mil. lei	275,9	43,8	232,1	0.351	0.044	0.087	0.425	0.012	1.000	0.000
7. Turism											
7.1 Capacitatea de cazare turistică nr. loc.	mii	135175	14590	120585	0.167	0.029	0.069	0.292	0.025	1.000	0.000
7.2 Număr înnoptări		7321	1738	5583	0.535	0.059	0.104	0.558	0.000	1.000	0.001
8. Comerț interior											
8.1 Volumul vânzărilor de mărfuri cu anumintu	mil. lei	1793,8	334,3	1459,5	1.000	0.046	0.217	0.499	0.054	0.095	0.000

Continuare anexa nr. 3

U/M	Elemente de calcul al valorilor normalizate	Mărimi normalizate $(V_i - V_{min}) / (V_{max} - V_{min})$									
		Muntenia	Oltenia	Moldova	Transilvania	Banat	Dobrogea și Crișana				
Valoare	Valoare	Diferență		Valoare	Valoare	de Jos					
		maximă	minimă	max. min.							
9. Comerț exterior											
9.1 Comerț exterior (import+export)	7921.8	209.2	7712.6	1.000	0.042	0.132	0.031	0.013	0.033		
10. Învățământ											
10.1 Populația școlară	1101562	250622	850940	1.000	0.170	0.589	0.698	0.000	0.050	0.010	
10.2 Număr de cadre didactice	pers.	65539	17694	47845	1.000	0.169	0.610	0.741	0.000	0.053	0.016
11. Ocrotirea sănătății											
11.1 Număr de medici	pers.	13768	2321	11447	1.000	0.142	0.310	0.565	0.692	0.038	0.000
II. INDICATOR SINTETIC AL POTENȚIALULUI ECONOMICO-SOCIAL											
1 Valoare	0.905	0.143	0.335	0.545	0.068	0.219					
2 Ierarhie	1	5	3	2	6	4	7				

RANGURILE ZONELOR POTRIVIT DIMENSIUNII POTENȚIALULUI ECONOMICO-SOCIAL, ÎN ANUL 1992
VARIANTA 2 - cu importanță diferită a indicatorilor parțiali

Anexa nr. 4

	Muntenia	Oltenia	Moldova Transilvania	Banat	Dobrogea și Dunărea de Jos	Crișana	Maramureș
I. INDICATORI PARȚIALI							
cu importanță diferită							
Cadrul natural-geografic	0,022	0,010	0,021	0,035	0,006	0,006	0,060
Populație și forță de muncă	0,174	0,021	0,062	0,114	0,006	0,028	0,000
Agenți economici	0,126	0,008	0,017	0,031	0,006	0,004	0,011
Agricultură	0,071	0,020	0,049	0,064	0,015	0,015	0,000
Industria	0,114	0,029	0,035	0,062	0,004	0,021	0,000
Investiții	0,096	0,026	0,028	0,048	0,001	0,041	0,000
Turism	0,033	0,004	0,008	0,040	0,001	0,094	0,000
Comerț interior	0,034	0,002	0,012	0,027	0,003	0,005	0,000
Comerț exterior	0,141	0,000	0,006	0,019	0,004	0,002	0,005
Învățământ	0,056	0,010	0,033	0,039	0,000	0,005	0,001
Ocrotirea sănătății	0,036	0,005	0,011	0,020	0,003	0,001	0,000
II. INDICATOR SINTETIC							
Vârstă	0,923	0,135	0,282	0,499	0,050	0,222	0,016
Iteracie	1	5	3	2	6	4	7

INDICATORI AI NIVELULUI DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE, PE ZONE, ÎN ANUL 1992
VARIANTA 1 - cu importanță egală a indicatorilor partișii

Anexa nr. 5

U/M	Elemente de calcul al valorilor normalizate	Mărimi normalizate $(\bar{V}_i - V_{min}) / (V_{max} - V_{min})$					
		Muntenia	Oltenia	Moldova	Transilvania	Banat	Dobrogea și Cisana-Mari-
Valoare maximă	Valoare minimă	Diferență max-min					mureș
I. INDICATORI PARTIAȚI							
1. Populație și forță de muncă	loc/km.p %	151,5 64,6 31,3	62,2 43,3 23,7	89,3 21,3 7,6	0,881 0,244 0,019	0,140 0,420 0,000	0,663 0,202 0,789
1.1 Densitatea populației							0,227
1.2. Gradul de urbanizare							0,273
1.3. Număr de salariați la 100 locuitori							0,286
2. Agenții economici							0,289
2.1. Număr de firme la 1000 locuitori							
2.2. Capitalul social subcăris	mil. lei/ socieitate	47471	2247	45224	1,000	0,075	0,355
2.3. Capitalul subcăris	mil. \$/ socieitate	100622	9580	91042	1,000	0,000	0,028
3. Agricultură	mii lei/loc. mii lei/loc.	122,1 809,6	77,2 526,9	44,9 282,7	0,223 0,447	0,312 0,575	0,192 0,383
3.1. Producția agricolă/focuitor							0,366
3.2. Producția agricolă/ persoană ocupată							0,189
4. Industrie	mii lei/loc.	348,4	203,8	144,6	0,770	0,898	0,234
4.1. Producția industrială/ locuitor							0,192
4.2. Producția industrială pe persoană ocupată							0,660
5. Investiții							
5.1. Investiții/focuitor	mii lei/loc.	69,7	26,9	42,8	0,374	0,397	0,000
							0,187
							0,075
							1,000
							0,021

U/M	Elemente de calcul al valorilor normalizate			Mărimi normalizezate $(V_i - V_{\min}) / (V_{\max} - V_{\min})$				Continuare anexa nr. 5
	Valoare	Valoare Diferență maximă	Valoare Diferență minimă max-min	Muntenia	Olténia	Moldova	Transilvania	
6. Turism								
6.1. Număr de înopării/locuitor	3.56	0.74	2.82	0.000	0.039	0.376	0.113	0.135
7. Comerț interior	282.9	155.9	127	0.981	0.062	0.000	1.000	0.879
7.1. Vanzări de mărfuri/locuitor	mii lei/loc.	mii lei/loc.						
8. Comerț exterior	1239	85	1154	1.000	0.000	0.038	0.160	0.179
8.1. Volumul comerțului exterior/locuitor	mii lei/loc.	mii lei/loc.						
9. Învățământ								
9.1. Nivelul mediu de instrucție (ani de școală)	3.87	8.11	0.76	0.789	0.211	0.000	1.000	0.763
9.1.1. Nivelul mediu de instrucție (ani de școală/persoană de peste 12 ani)								
10. Ocrotirea sănătății								
10.1. Număr de medici la 1000 locuitori	21.7	11.8	9.9	0.980	0.434	0.232	0.747	1.000
II. INDICATOR SINTETIC AL POTENTIALULUI ECONOMICO-SOCIAL								
1 Valoare	0.735	0.272	0.144	0.455	0.493	0.584	0.236	
2 Ierarhie	1	5	7	4	3	2	6	

Anexa nr. 6

**RANGURILE ZONELOR POTRIVIT NIVELULUI
DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ, ÎN ANUL 1992**

	Muntenia	Oltenia	Moldova	Transilvania	Banat	Dobrogea și Crișana	Dunărea de Jos/Maramureș
1	2	3	4	5	6	7	8
I. INDICATORI PARTIALE							
1. Populație și forță de muncă							
1.1 Densitatea populației	1	4	2	6	7	5	3
1.2. Gradul de urbanizare	3	6	7	2	4	1	5
1.3. Număr de salariați la 100 locuitori	2	5	7	1	4	3	6
2. Agenții economici							
2.1. Număr de înmatriculați la 1000 locuitori	1	6	7	5	2	3	4
2.2. Capitalul subcetis mil. lei/societate (mil.lei)	1	6	2	4	5	7	3
2.3. Capitalul subcetis mil. \$/societate	1	7	5	4	2	6	3
3. Agricultură							
3.1. Producția agricolă/locuitor	7	3	5	6	1	2	4
3.2. Producția agricolă/personă ocupată	4	5	7	3	1	2	6
4. Industrie							
4.1. Producția industrială/locuitor	1	3	6	4	5	2	7
4.2. Productivitatea muncii în industrie	3	2	5	6	4	1	7
5. Investiții							
5.1. Valoare investiții pe locuitor	2	3	7	4	5	1	6
6. Turism							
6.1. Număr de înșopăriri/locuitor	7	6	2	5	3	1	4
7. Comerț interior							
7.1. Volumul vânzărilor de mărfuri cu anumintul/locuitor	2	6	7	1	3	4	5
8. Comerț exterior							
8.1. Comerț exterior/locuitor	1	7	6	4	3	5	2

Continuare anexa nr. 6

	1	2	3	4	5	6	7	8
I. Învățământ								
9.1. Nivelul mediu de instrucție	2	6	7	1	3	5	4	
10. Ocrotirea sănătății	2	4	0	3	1	7	5	
10.1. Număr de medici la 1000 loc								
II. INDICATORI SINTETICI								
1. Scorul rangurilor	40	79	88	59	53	55	74	
2. Ierarhia după scorul R	1	6	7	4	2	3	5	

RANGURILE ZONELOR POTRIVIT NIVELULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ, ÎN ANUL 1992
VARIANTA 2 - cu importanță diferită a indicatorilor partajaii

	Muntenia	Oltenia	Moldova	Transilvania	Banat	Dobrogea și Dunărea de Jos	Crisana- Maramureș
I. INDICATORI PARTIALE							
Populație și forță de muncă							
Agentii economici	0.143	0.031	0.023	0.107	0.076	0.114	0.046
Agricultură	0.114	0.028	0.048	0.023	0.000	0.026	0.031
Industria	0.064	0.002	0.000	0.071	0.057	0.090	0.026
Investiții	0.112	0.036	0.000	0.120	0.093	0.106	0.035
Turism	0.083	0.006	0.011	0.016	0.023	0.017	0.022
Comerț interior	0.108	0.016	0.000	0.046.	0.070	0.064	0.060
Comerț exterior	0.062	0.005	0.022	0.007	0.007	0.000	0.011
Invățământ	0.136	0.000	0.004	0.004	0.011	0.003	0.008
Ocrotirea sănătății	0.016	0.023	0.014	0.026	0.072	0.059	0.018
II. INDICATOR SINTETIC							
Valoare	0.838	0.175	0.141	0.431	0.463	0.517	0.280
Ierarhie	1	6	7	4	3	2	5

DECALAJUL FĂTĂ DE ZONĂ AFLATĂ PE LOCULUI

Anexa nr. 8

	Muntenia	Olténia	Moldova	Transilvania	Banat	Dobrogea și Dunărea de Jos	Crișana-Maramureș
I. INDICATORI PARIETALI							
1. Populație și forță de muncă							
1.1 Densiitatea populației	1.00	0.55	0.66	0.53	0.41	0.54	0.57
1.2. Gradul de urbanizare	1.00	0.75	0.74	1.03	0.97	1.11	0.85
1.3. Număr de salariați la 1000 locuitori	1.00	0.84	0.77	1.02	0.96	0.99	0.84
2. Agentii economici							
2.1. Număr de firmaticulări la 1000 locuitori	1.00	0.62	0.55	0.74	0.84	0.82	0.80
2.2. Capitalul subscris mil lei/societate	1.00	0.12	0.39	0.16	0.15	0.05	0.21
2.3. Capitalul subscris mil \$/societate	1.00	0.10	0.12	0.17	0.12	0.15	
3. Agricultură							
3.1. Producția agricolă/locuitor	1.00	1.33	1.22	1.11	1.58	1.42	1.28
3.2. Producția agricolă/persoană ocupată	1.00	0.83	0.81	1.04	1.24	1.19	0.82
4. Industrie							
4.1. Producția industrială/locuitor	1.00	0.94	0.66	0.86	0.72	0.95	0.58
4.2. Productivitatea muncii în industrie	1.00	1.25	0.83	0.74	0.83	1.29	0.66
5. Investiții							
5.1. Valoare investiții pe locuitor	1.00	1.02	0.63	0.81	0.70	1.62	0.65
6. Turism							
6.1. Număr de înnoptări/locuitor	1.00	1.15	2.43	1.43	1.51	4.81	1.50
7. Comerț interior							
7.1. Volum vânzări de mărfuri cu amănuntul/loc	1.00	0.58	0.56	1.01	0.95	0.82	0.76
8. Comerț exterior							
8.1. Comerț exterior/locuitor	1.00	0.07	0.10	0.22	0.24	0.12	0.24
9. Învățământ							
9.1. Nivelul mediu de instrucție	1.00	0.95	0.93	1.02	1.00	0.97	0.98
10. Ocrotirea sănătății							
10.1 Număr de medici la 1000 loc.	1.00	0.75	0.66	0.89	1.01	0.55	0.68